

**Verdrag inzake foltering en andere
wrede, onmenselijke of onterende
behandeling of bestraffing**

Algemene verspreiding

3 januari 2014

Origineel: Frans

Comité tegen foltering**Slotopmerkingen betreffende het derde periodiek rapport van België ***

1. Het Comité tegen foltering onderzocht het derde periodiek rapport van België (CAT/C/BEL/3) op zijn 1182e en 1185e zitting die respectievelijk plaats had op 5 en 6 november 2013 (CAT/C/SR.1182 en 1185), en hechtte op zijn 1201e zitting die plaats had op 18 november 2013 (CAT/C/SR.1201) zijn goedkeuring aan de volgende slotopmerkingen.

A. Inleiding

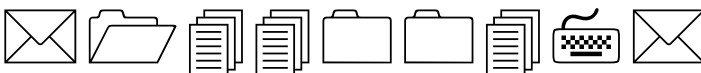
2. Het Comité verheugt zich over het derde periodiek rapport van de Staat die partij is en dat is opgesteld conform de nieuwe facultatieve procedure inzake de opstelling van rapporten, bevattende een puntenlijst die is opgemaakt door het Comité.
3. Het Comité is ook zeer tevreden over de kwaliteit van de dialoog met de delegatie op hoog niveau van de Staat die partij is alsmede over de antwoorden die mondeling werden verstrekt op de vragen en bezwaren die tijdens het onderzoek van het rapport werden geformuleerd.

B. Positieve aspecten

4. Het Comité stelt met voldoening vast dat de Staat die partij is na het onderzoek van zijn tweede periodiek verslag is toegetreden tot de volgende internationale overeenkomsten of deze heeft bekrachtigd:
 - a) Verdrag van de Raad van Europa inzake de bescherming van kinderen tegen seksuele uitbuiting en seksueel misbruik, op 8 maart 2013;

* Door het Comité op zijn eenenvijftigste zitting goedgekeurd (28 oktober -22 november 2013).

GE.14-40047 (F)

Merci de recycler

- b) Internationaal Verdrag inzake de bescherming van personen tegen gedwongen verdwijning, op 2 juni 2011;
 - c) Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap en het Aanvullend Protocol, op 2 juli 2009;
 - d) Verdrag van de Raad van Europa inzake de bestrijding van mensenhandel, op 27 april 2009.
5. Het Comité verheugt zich over de inspanningen die de Staat die partij is heeft gedaan om zijn wetgeving betreffende het Verdrag inzake foltering te herzien, en met name over:
- a) de wet van 13 augustus 2011 tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering en de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis om rechten toe te kennen, waaronder het recht om een advocaat te raadplegen en door deze advocaat bijgestaan te worden, aan alle verhoorde personen en aan alle personen die van hun vrijheid benomen zijn (de zogenoemde “Salduz-wet”);
 - b) de wet van 12 september 2011 tot wijziging van de wet van 15 december 1980 betreffende de vreemdelingen, met name de toekenning van een tijdelijke verblijfsvergunning aan niet-begeleide minderjarige vreemdelingen.
6. Het Comité verheugt zich eveneens over de initiatieven die de Staat die partij is genomen heeft om zijn beleidsmaatregelen, programma’s en administratieve procedures te wijzigen zodat uitvoering kan worden gegeven aan het Verdrag. Hiermee wordt onder meer bedoeld op:
- a) Het Actieplan 2012-2014 inzake de strijd tegen mensenhandel en mensensmokkel;
 - b) Het Nationaal Actieplan 2010-2014 ter bestrijding van partnergeweld en andere vormen van intrafamiliaal geweld;
 - c) Het Masterplan 2008-2012-2016 om overbevolking in de gevangenissen tegen te gaan.
7. Het Comité neemt met voldoening kennis van de informatie die de delegatie verschaftte over de samenwerking met de Buitengewone Afrikaanse Kamers in het Senegalese rechtssysteem voor de berechting van de heer Hissène Habré.

C. Voornaamste bezwaren en aanbevelingen

Omschrijving ‘foltering’

8. Het Comité heeft kennis genomen van de toelichting die de Staat die partij is in zijn rapport en tijdens de dialoog verstrekte maar merkt tevens op dat de omschrijving van foltering zoals vastgelegd in artikel 417 *bis* van het Strafwetboek niet alle punten bevat van de omschrijving in artikel één van het Verdrag inzake foltering, zoals « dan wel om enigerlei reden gebaseerd op discriminatie van welke aard ook, wanneer zulke pijn of zulk leed wordt toegebracht door of op aanstichten van dan wel met de instemming of gedogen van een overheidsfunctionaris of andere persoon die in een officiële hoedanigheid handelt.» (art. 1). **Het Comité verwijst naar zijn vorige aanbeveling (CAT/C/BEL/CO/2 par. 14) die in november 2008 werd goedgekeurd en verzoekt de Staat die partij is bij voorrang werk te maken van de wijziging van artikel 417 *bis* van het Strafwetboek zodat de wettelijke omschrijving van foltering alle punten bevat waarin artikel 1 van het Verdrag voorziet. Op basis van zijn algemene opmerking nr. 2 (2007) over de toepassing van artikel 2 door de Staten die partij zijn, is het Comité van mening dat wanneer de Staten die partij zijn foltering omschrijven conform de begripsomschrijving in het Verdrag, ze rechtstreeks bijdragen tot de algehele doelstelling van het Verdrag, zijnde het voorkomen van foltering.**

Nationale instelling voor de mensenrechten

9. Het Comité is verheugd over de toezegging van de Staat die partij is om een nationale instelling voor de verdediging van de mensenrechten in het leven te roepen en met het oog hierop een werkgroep op te richten. Het betreurt evenwel dat er met geen woord wordt gerept over een nationale instelling voor de bevordering en bescherming van de rechten van de mens met een A-status van het Internationaal coördinerend comité van nationale instellingen voor de bevordering en bescherming van mensenrechten (ICC). Daarbij stelt het Comité eveneens vast dat er inzake de oprichting van een soortgelijke instelling nog steeds te weinig vooruitgang wordt geboekt en dat nog geen overleg werd gepleegd met de actoren van het maatschappelijk middenveld (art. 2).

Het Comité vraagt de Staat die partij is dan ook met aandrang zo snel mogelijk werk te maken van de oprichting van een nationale instelling voor de verdediging van de mensenrechten conform de beginselen betreffende de status van de nationale instellingen voor de bevordering en bescherming van mensenrechten (Beginselen van Parijs), en deze instelling een zo ruim mogelijk mandaat op het stuk van de bevordering en de bescherming van de mensenrechten te verlenen alsmede een autonome, onafhankelijke en pluralistische werking van deze instelling te garanderen. Het Comité moedigt de Staat die partij is aan om de actoren van het maatschappelijk middenveld op actieve wijze bij dit proces te betrekken.

Bekrachtiging van het Facultatief Protocol bij het Verdrag

10. Het Comité heeft kennis genomen van de toelichting die door de Staat die partij is tijdens de dialoog werd verstrekt, maar betreurt dat de bekrachtiging van het Facultatief Protocol bij het Verdrag de laatste jaren pas op de plaats heeft gemaakt. Daarnaast maakt het Comité zich zorgen over het uitblijven van een systematische, doeltreffende en onafhankelijke controle en inspectie van alle detentiecentra (art. 2).

Het Comité verzoekt de Staat die partij is de nodige maatregelen te nemen met het oog op de bekrachtiging van het Facultatief Protocol bij het Verdrag teneinde een systeem van onaangekondigde periodieke bezoeken in te stellen die worden afgelegd door nationale en internationale waarnemers om foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing te voorkomen.

Fundamentele juridische garanties

11. Het Comité is zeer tevreden met de goedkeuring van de «Salduz-wet» die inzake de rechten van personen in voorlopige hechtenis een belangrijke stap vooruit is, maar dat neemt niet weg dat een aantal punten het Comité nog steeds zorgen baren. Zo gaat het recht op toegang tot een advocaat pas daadwerkelijk in bij het eerste verhoor door de politie en niet bij de aanvang van de vrijheidsbeneming en is de duur van het vertrouwelijk overleg met de advocaat beperkt tot 30 minuten, wat op zich al belastend is voor de gedetineerde. Bovendien is dit recht in de praktijk al beperkt, met name wat de onmiddellijke toegang van advocaten tot dossiers betreft. Het Comité merkt eveneens op dat het recht om door een onafhankelijk geneesheer te worden onderzocht en het recht om de nabije familie of andere personen naar keuze te verwittigen ook beperkt zijn. Daarnaast worden de rechten schriftelijk, zonder enige nadere toelichting meegedeeld, waardoor de personen in hechtenis niet altijd weten wat deze rechten juist inhouden (art. 2 en 11).

In de aanbeveling aan de Staat die partij is stelt het Comité dat laatstgenoemde doeltreffende maatregelen moet goedkeuren om te garanderen dat iedere persoon die in hechtenis wordt genomen in de praktijk en van bij de aanvang van de vrijheidsbeneming, over fundamentele juridische garanties beschikt, zijnde het recht om in een begrijpelijke taal te worden geïnformeerd over de reden van de inhechtenisneming, de toegang tot een advocaat en het recht op overleg met de advocaat, het recht om de nabije familie of andere personen naar keuze te verwittigen en het recht om zo snel mogelijk aan een onafhankelijk medisch onderzoek te worden onderworpen door een geneesheer die de persoon zelf mag kiezen.

Detentieregister

12. Het baart het Comité ook zorgen dat er nog steeds algemeen detentieregister is zoals vastgelegd in artikel 33 *bis* van de wet betreffende de politiefunctie. Het Comité betreurt eveneens dat, afgaand op de gegevens in het rapport van de Staat die partij is, elk politiearrondissement zijn eigen detentieregister opstelt. Dit verschaft in sommige gevallen onvoldoende informatie om de naleving van de rechten van gevangenen te beoordelen (art.2 en 11).

Het Comité verwijst naar zijn vorige aanbeveling (CAT/C/BEL/CO/2 par. 20) en vraagt de Staat die partij is met aandrang te voorzien in een officieel, gecentraliseerd, eenvormig en geautomatiseerd detentieregister waarin elke arrestatie meteen zorgvuldig wordt genoteerd met vermelding van minstens de volgende gegevens: i) tijdstip van de arrestatie en de inhechtenisneming; ii) reden van de inhechtenisneming; iii) naam van de politieambtenaar (ambtenaren) die de arrestatie heeft (hebben) verricht; iv) plaats van inhechtenisneming en, in voorkomend geval, plaats(en) waarnaar de gevangene zal worden overgebracht; v) naam van de politieambtenaren die op dat tijdstip deel uitmaakten van de wachtdienst; en vi) de vermelding of de persoon die in hechtenis werd genomen bij de arrestatie sporen van letsel vertoonde. De Staat die partij is moet middels controles en inspecties systematisch nagaan of aan deze verplichting is voldaan conform het bepaalde in de beginselen voor de bescherming van alle personen die zich in enige vorm van detentie of gevangenschap bevinden, van de Algemene Vergadering (resolutie 43/173 van de Algemene Vergadering van 9 december 1988).

Gebruik van geweld door de ordediensten en onmiddellijke opening van een grondig en onpartijdig onderzoek

13. Het baart het Comité zorgen dat volgens de inlichtingen waarover het beschikt leden van de ordediensten bij een controle of arrestatie bijwijlen buitensporig en ongerechtvaardigd geweld gebruiken. Het betreurt ook het gebeuren van 6 januari 2010 waarbij Jonathan Jacob in een cel van het commissariaat van Mortsel overleed aan de gevolgen van het fysiek geweld dat werd uitgeoefend door de politie. Het Comité is ontzet dat het onderzoek drie jaar na datum nog steeds niet is afgerond en dat de verantwoordelijken niet voor het gerecht zijn gebracht en dus nog steeds niet gestraft zijn. Het Comité maakt zich zorgen over de berichten dat tegen leden van de politie die zich aan een slechte behandeling schuldig maken, vaak alleen maar symbolische juridische straffen worden uitgesproken die niet in verhouding staan tot de ernst van de daad. Hoewel de Staat die partij is inspanningen doet om de onafhankelijkheid van het Vast Comité van Toezicht op de Politiediensten (Comité P) en van zijn onderzoeksdienst te versterken, stoort het Comité zich eraan dat een aantal onderzoekers voorheen deel uitmaakten van de politie, wat hun onpartijdigheid in het gedrang zou kunnen brengen wanneer objectieve en doeltreffende

onderzoeken moeten worden verricht naar aantijgingen van foltering en slechte behandeling door leden van de politie (art. 2, 12, 13 en 16).

Het verdient aanbeveling dat de Staat die partij is:

a) **onverwijld een grondig, doortastend en onpartijdig onderzoek instelt naar alle vermeende gevallen van geweldpleging, slechte behandeling en gebruik van buitensporig geweld door leden van de ordediensten, en de ambtenaren die zich hieraan schuldig maakten vervolgt en passende straffen oplegt;**

b) **nauwkeurige informatie verschaft over het onderzoek naar de zaak Jonathan Jacob;**

c) **een volledig onafhankelijk mechanisme invoert om een onderzoek in te stellen naar vermeende gevallen van foltering en slechte behandeling en een specifiek register aanlegt waarin aantijgingen over foltering en andere wrede, onmenselijke of onterende behandeling of bestraffing worden genoteerd.**

d) **aan de leden van de ordediensten een opleiding verstrekt die hen duidelijk maakt dat folteren ten stelligste verboden is en hoe ze moeten handelen in overeenstemming met de basisbeginselen inzake het gebruik van geweld en vuurwapens door wetshandhavers;**

e) **de passende maatregelen neemt ter versterking van de controle- en toezichtsmechanismen binnen de politie, en met name binnen het Comité P en zijn onderzoeksdienst. Deze zou moeten bestaan uit onafhankelijke deskundigen die buiten de politie worden gerekruteerd.**

Klachtenmechanismen in de gevangenissen en gesloten centra

14. Het baart het Comité zorgen dat het bepaalde in de basiswet van 12 januari 2005 betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van gedetineerden (hierna de beginselenwet) dat voorziet in het recht om klacht neer te leggen bij een onafhankelijke instantie, nog niet in werking is getreden. Het Comité neemt eveneens akte van de uitleg die de Staat die partij is over de werking van de Klachtencommissie verschaft, maar betreurt dat het voor vreemdelingen vaak moeilijker is om klacht in te dienen en dat er geen beslissing ten gronde wordt genomen wanneer de indiener van de klacht wordt uitgewezen (art. 12, 13 en 16).

Het Comité verzoekt de Staat die partij is maatregelen te nemen met het oog op de uitvoering van het bepaalde in de beginselenwet teneinde een onafhankelijk en doeltreffend klachtenmechanisme in te stellen dat is toegespitst op het toezicht op en de behandeling van

klachten in de gesloten detentiecentra. De Staat die partij is moet het nodige doen om te garanderen dat alle aantijgingen in verband met laakbare gedragingen van het personeel in detentie- en gesloten centra zo snel mogelijk worden nagetrokken en het voorwerp zijn van een grondig en onpartijdig onderzoek.

Detentieomstandigheden

15. Het Comité verheugt zich over de maatregelen die de Staat die partij is heeft genomen om iets te doen aan de overbevolking in de gevangenissen, zoals de goedkeuring van het Masterplan dat voorziet in renovatie- en uitbreidingswerken in de bestaande gevangenissen alsmede in de bouw van nieuwe strafinrichtingen. Toch baart het het Comité zorgen dat de overbevolking in sommige detentiecentra meer dan 50% bedraagt, wat leidt tot gewelddaden onder de gevangenen en geregeld tot het gebruik van geweld door de bewakers. Het Comité is eveneens bezorgd over de slechte hygiënische omstandigheden, de onvoldoende toegang tot gezondheidszorg, het gebrek aan medisch opgeleid personeel in een aantal detentiecentra. Het betreurt ook dat gevangenen in voorhechtenis en veroordeelde gevangenen alsook volwassenen en minderjarigen allemaal samen worden opgesloten en dat de moeilijke werkomstandigheden tot gevolg hadden dat het detentiepersoneel het werk neerlegde, wat dan weer een negatieve impact had op de gevangenisomstandigheden (art. 11, 12, 13 en 16).

Volgens het Comité verdient het de aanbeveling dat de Staat die partij is:

- a) **meer inspanningen doet om de overbevolking in de strafinrichtingen en andere detentiecentra tegen te gaan, met name door alternatieve maatregelen te hanteren conform de minimumregels van de Verenigde Naties inzake niet tot vrijheidsbeneming strekkende maatregelen van 1990 (Tokyo Rules) en de minimumregels van de Verenigde Naties voor de behandeling van vrouwelijke gevangenen en het opleggen van niet tot vrijheidsbeneming strekkende maatregelen aan vrouwelijke delinquenten (Bangkok Rules);**
- b) **zich blijft inspannen om de infrastructuur in de strafinrichtingen te verbeteren en om te garanderen dat de detentievoorwaarden niet van die aard zijn dat ze geweld onder gevangenen in de hand werken;**
- c) **niet alle gevangenen samen opsluit maar een onderscheid maakt tussen gevangenen in voorhechtenis en veroordeelde gevangenen alsmede tussen minderjarigen en volwassenen;**
- d) **alle vereiste maatregelen neemt om de werkomstandigheden van het personeel van de strafinrichtingen te verbeteren en om te garanderen dat de**

dienstverlening in het gevangeniswezen, ook in geval van staking van het personeel, gebeurt met respect voor de fundamentele rechten van de gevangenen.

Volledig foullering aan het lichaam

16. Het Comité maakt zich zorgen over de wijzigingen in de beginselenwet bij de wet van 1 juli 2013, waardoor de volledige foullering aan het lichaam van de gedetineerde na elk contact met de buitenwereld nu systematisch is toegestaan. Hoewel het Grondwettelijk Hof zich heeft uitgesproken over de opschorting van de toepassing van zodanige bepalingen, is het feit dat deze nog niet werden nietig verklaard en alsnog in toepassing kunnen worden gebracht, voor het Comité een reden tot ongerustheid (art. 11).

Het Comité spoort de Staat die partij is aan om de bepalingen zoals vastgelegd in de wet van 1 juli 2013 die in een systematische foullering aan het lichaam voorzien nietig te verklaren. De Staat die partij is moet erop toezien dat de foullering aan het lichaam alleen in uitzonderlijke gevallen en op correcte wijze wordt uitgevoerd, met inachtneming van de menselijke waardigheid. De Staat die partij is moet ervoor zorgen dat ter zake nauwkeurige en strikte richtlijnen worden goedgekeurd die de foullering aan het lichaam tot een minimum beperken.

Absoluut folterverbod in de ambtenarenopleiding

17. Het Comité neemt kennis van de inlichtingen die de Staat die partij is in zijn verslag en tijdens de dialoog verschaftte over opleidingen, seminaries en cursussen over de mensenrechten die worden georganiseerd ten behoeve van rechters, parketmagistraten, politieambtenaren, ambtenaren van strafinrichtingen en militairen. Toch baart het het Comité zorgen dat in de opleidingen voor de leden van de nationale politie of in andere opleidingen voor ambtenaren van administraties en overheidsdiensten nergens rechtstreeks wordt verwezen naar het Verdrag en naar het folterverbod. Het Comité verwijst naar zijn vorige slotopmerkingen (CAT/C/BEL/CO/2, par. 15) en betreurt eveneens dat de deontologische code van de politiediensten nog steeds geen uitdrukkelijke melding maakt van het folterverbod en ook niet van de straffen waaraan de politieambtenaren zich blootstellen, mochten ze hun verplichtingen ter zake niet nakomen (art. 2, 10 et 16).

Het verdient aanbeveling dat de Staat die partij is verder werk maakt van het opstellen van opleidingsprogramma's en de reeds bestaande programma's nog wat bijstuurt, zodat alle ambtenaren (rechters, leden van de ordediensten, militairen en het personeel van strafinrichtingen) zich terdege vertrouwd maken met het bepaalde in het Verdrag en zich ten volle rekenschap geven van het absolute folterverbod. Het is trouwens zo dat alle personen die met gevangenen en asielzoekers in aanraking komen, met inbegrip van

zorgverleners, een specifieke opleiding moeten krijgen om tekenen van foltering en slechte behandeling te kunnen opsporen. Een soortgelijke opleiding zou de betrokkenen ook wegwijs moeten maken in het gebruik van het Handboek betreffende het effectief onderzoeken en documenteren van foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing (Protocol van Istanboel). Daarnaast moet de Staat die partij is evaluatiemechanismen invoeren om de efficiëntie en de impact van deze opleidings- en lesprogramma's te evalueren. Het Comité verzoekt de Staat die partij is eveneens de nodige maatregelen te nemen om het folterverbod uitdrukkelijk te vermelden in de deontologische code van de politiediensten en om erop toe te zien dat de politieambtenaren handelen in overeenstemming met het absolute folterverbod.

Akkoord tussen de Staat die partij is en het Internationaal Comité van het Rode Kruis (ICRK)

18. Het Comité neemt er kennis van dat de Staat die partij is op 20 april 2010 een principiële akkoord sloot met het ICRK dat het personeel van het ICRK toelating geeft om een bezoek te brengen aan personen die in het kader van de strijd tegen het terrorisme zijn opgesloten en om hun detentie- of interneringsomstandigheden te evalueren. Het Comité vindt het evenwel jammer dat dit akkoord nog niet in werking is getreden (art. 2, 11 en 16).

Het Comité moedigt de Staat die partij is aan om zo snel mogelijk uitvoering te geven aan het akkoord met het ICRK zodat deze internationale humanitaire organisatie in de mogelijkheid wordt gesteld om aan de hand van objectieve methodes de detentieomstandigheden te evalueren van personen die zijn opgesloten in het kader van de strijd tegen het terrorisme.

Mentale gezondheidszorg voor gevangenen

19. Het Comité herhaalt zijn bezorgdheid over de detentieomstandigheden van personen met een ernstig mentaal gezondheidsprobleem in de gevangnissen van de Staat die partij is. Het Comité betreurt dat de mentale gezondheidszorg in de gevangnissen nog steeds te wensen overlaat omdat er een gebrek is aan gekwalificeerd personeel en aan een passende infrastructuur (art. 11 en 16).

Het Comité verwijst naar zijn vorige aanbeveling (CAT/C/BEL/CO/2 par. 23) en verzoekt de Staat die partij is al het nodige te doen om ervoor te zorgen dat gevangenen met een mentaal gezondheidsprobleem de passende zorgen krijgen. De Staat die partij is moet met het oog hierop de capaciteit van de hospitalisatiediensten in de psychiatrie opvoeren en de toegang tot mentale gezondheidszorg in alle gevangnissen vergemakkelijken.

Uitwijzingen

20. Het Comité neemt kennis van de informatie die de Staat die partij is verschaft over de controle op de gedwongen uitwijzingen door de algemene inspectie van de federale en lokale politie (AIG). Het baart het Comité evenwel nog steeds zorgen dat de AIG mogelijk over onvoldoende menselijke en financiële middelen beschikt om haar mandaat naar behoren uit te oefenen. De informatie dat dergelijke acties door gedetacheerde politieambtenaren worden uitgevoerd, is volgens het Comité ook niet geruststellend. Het Comité maakt zich ook zorgen over de berichten volgens welke bij gedwongen uitwijzingen buitensporig gebruik wordt gemaakt van bepaalde middelen om de uitgewezene in bedwang te houden, wat in schril contrast staat met het beperkt aantal klachten die de AIG ontvangt. Het Comité betreurt eveneens dat het niet-gouvernementele organisaties (ngo's) nog steeds maar in beperkte mate wordt toegestaan gedwongen uitwijzingen bij te wonen en dat er nog steeds niet voorzien is in bepaalde controlemechanismen, zoals video-opnames (art. 3).

Het Comité verzoekt de Staat die partij is al het nodige te doen om het onafhankelijk, onpartijdig en doeltreffend functioneren van de AIG te versterken, met name door deze instantie de passende middelen ter beschikking te stellen om de terugkeer op efficiënte wijze te controleren en om klachten in ontvangst te nemen en te onderzoeken. Het Comité herhaalt zijn vorige aanbeveling (CAT/C/BEL/CO/2 par. 6) en verzoekt de Staat die partij is maatregelen te nemen om de controles te versterken, bijvoorbeeld door het gebruik van video-opnames, en om de ngo's in de mogelijkheid te stellen een oogje in het zeil te houden. Volgens het Comité verdient het aanbeveling dat de Staat die partij is concrete maatregelen neemt om het gebruik van middelen om de uitgewezene tijdens de uitwijzingsoperatie in bedwang te houden, zoveel mogelijk te beperken.

Administratieve aanhouding van asielzoekers

21. Het Comité verheugt zich over de inspanningen van de Staat die partij is op het gebied van asiel en vluchtelingen, zoals de alternatieve maatregelen inzake de detentie van asielzoekende gezinnen met kinderen. Toch maakt het Comité zich zorgen over de berichten volgens welke asielzoekers in het kader van de toepassing van de Dublinverordening systematisch tijdens de duur van de asielprocedure worden opgesloten en over de informatie die de Staat die partij is tijdens de dialoog verschaft en volgens welke de vrijheidsbeneming tot negen maanden kan duren (art. 11 en 16).

Het Comité vraagt de Staat die partij is met aandrang erop toe te zien dat de maatregel inzake het opsluiten van asielzoekers alleen in uitzonderlijke gevallen wordt gehanteerd en, wanneer opsluiting noodzakelijk is, deze tot een minimum te beperken en niet al te veel restricties op te leggen. Het Comité verzoekt de Staat die partij is voor de opsluiting van asielzoekers alternatieve maatregelen in te voeren en toe te passen.

Non-refoulement en risico op foltering

22. Het Comité vindt het onrustwekkend dat de huidige uitwijzings- en uitzettingsprocedures en – praktijken in de Staat die partij is de uitwijzing toelaten van personen die aan een risico op foltering zijn blootgesteld, zodra de Staat die partij is ter zake diplomatieke garanties heeft gekregen (art. 3).

Het Comité herhaalt zijn standpunt dat de staten die partij zijn onder geen beding het beginsel van de diplomatieke garanties mogen hanteren ter vervanging van het beginsel van «non-refoulement». Immers, alleen dit beginsel biedt een passende bescherming tegen het risico op foltering of slechte behandeling wanneer er ernstige redenen zijn om aan te nemen dat een persoon het risico loopt om te worden gefolterd. Om uit te maken of de verplichtingen waarin artikel 3 van het Verdrag voorziet van toepassing zijn, moet de Staat die partij is elk specifiek geval ten gronde bestuderen, dus ook nagaan of folteringen in het algemeen voorkomen in het land van terugkeer.

Maatregelen inzake herstelvergoedingen en schadeloosstellingen voor slachtoffers van foltering of slechte behandeling

23. Het Comité maakt zich zorgen over het gebrek aan informatie over het aantal verzoeken om schadeloosstelling ingediend door slachtoffers van foltering of slechte behandeling en over de schadeloosstelling die aan slachtoffers wordt uitgekeerd. Het Comité betreurt eveneens het gebrek aan informatie over maatregelen die de Staat die partij is neemt om slachtoffers van foltering of slechte behandeling te rehabiliteren (art. 14).

Het Comité verwijst naar zijn algemene opmerking nr. 3 (2012) over de toepassing van artikel 14 door de Staten die partij zijn en adviseert de Staat die partij is om alles in het werk te stellen om alle slachtoffers van foltering of slechte behandeling in de mogelijkheid te stellen hun recht op herstelvergoeding ten volle uit te oefenen en hen de middelen ter beschikking te stellen voor een volledige rehabilitatie.

Gebruik van bekentenissen die door foltering zijn verkregen

24. Het Comité neemt nota van de goedkeuring van de wet van 24 oktober 2013 tot wijziging van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering inzake de nietigheid van onregelmatig verkregen bewijs, maar stelt met bezorgdheid vast dat voornoemde wet nergens uitdrukkelijk melding maakt van de onontvankelijkheid van door foltering verkregen bewijzen (art. 15).

Het Comité vraagt de Staat die partij is met aandrang zijn wetgeving te wijzigen in die zin dat elke door foltering of slechte behandeling verkregen verklaring niet als bewijsmateriaal kan worden gebruikt of ingeroepen in een procedure, tenzij als bewijs tegen de persoon die van foltering wordt beschuldigd.

Rechtspleging ten aanzien van minderjarigen

25. Het baart het Comité nog steeds zorgen dat de wet toestaat dat kinderen tussen 16 en 18 jaar die de wet hebben overtreden, berecht worden door rechtbanken voor volwassenen en, in geval van

een veroordeling, worden opgesloten in een gevangenis voor volwassenen. Ook de traagheid van sommige gerechtelijke procedures is een zorgpunt voor het Comité (art. 11).

Het Comité herhaalt zijn vorige aanbeveling (CAT/C/BEL/CO/2 par. 17) en vraagt de Staat die partij is een rechtssysteem voor minderjarigen in het leven te roepen dat in rechte en in de praktijk volledig in overeenstemming is met het bepaalde in het Verdrag inzake de rechten van het kind en het nodige te doen opdat jongeren onder 18 jaar niet als volwassenen worden berecht. Volgens het Comité verdient het aanbeveling dat de Staat die partij is alle vereiste maatregelen neemt om de gerechtelijke procedures te versnellen.

Gebruik van stroomstootwapens

26. Hoewel de Staat die partij is uitleg verschaft over het huidige wettelijke kader inzake het gebruik van geweld door de politiediensten alsmede over de regels en de voorwaarden met betrekking tot het gebruik van « tasers » door de politiediensten, vindt het Comité het betreurenswaardig dat het gebruik van soortgelijke wapens niet het voorwerp is van een uitgebreide controle (art. 2, 11 en 16).

De Staat die partij is moet erop toezien dat stroomstootwapens alleen in extreme situaties ter vervanging van dodelijke wapens worden gehanteerd, bijvoorbeeld wanneer er sprake is van een risico op ernstig letsel of van een reële levensbedreigende situatie, en ervoor zorgen dat deze wapens alleen worden gebruikt door politieambtenaren die daarvoor naar behoren zijn opgeleid. Het Comité is van mening dat stroomstootwapens moeten worden gebruikt conform de beginselen van noodzakelijkheid en evenredigheid, maar dat ze zeker geen onderdeel mogen zijn van de uitrusting van het bewakingspersoneel in gevangenissen of in andere detentiecentra. Volgens het Comité verdient het aanbeveling dat de Staat die partij is nauwgezet controle en toezicht uitoefent op het gebruik van deze wapens en meer inspanningen doet om de regels en voorwaarden inzake het gebruik ervan door de ordediensten te doen naleven.

Lijfstraffen

27. Het Comité neemt kennis van de sensibiliseringscampagnes voor de preventie van geweld tegen kinderen, maar stelt met ongerustheid vast dat de Staat die partij is nog steeds niet zijn goedkeuring heeft gehecht aan een specifieke wetgeving die lijfstraffen binnen het gezin en binnen extra-institutionele kindbeschermingsvoorzieningen in gelijk welke omstandigheden uitdrukkelijk verbiedt (art. 2 en 16).

Volgens het Comité verdient het aanbeveling dat de Staat die partij is een uitdrukkelijk en algeheel verbod instelt op lijfstraffen jegens kinderen, en met name binnen het gezin en binnen de extra-institutionele kindbescherming, ongeacht de omstandigheden

Andere punten

28. Het Comité verzoekt de Staat die partij is de mensenrechtenverdragen van de Verenigde Naties waarbij de Staat nog geen partij is te bekrachtigen. Het betreft meer bepaald het Internationaal Verdrag inzake de bescherming van de rechten van alle migrerende werknemers en hun gezinsleden en het Facultatief Protocol bij het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten.
29. De Staat die partij is wordt verzocht het rapport dat aan het Comité wordt voorgelegd alsmede deze slotopmerkingen via officiële websites, de media en niet-gouvernementele organisaties in de relevante talen op grote schaal te verspreiden.
30. Het Comité vraagt aan de Staat die partij is uiterlijk op 22 november 2014 in kennis te worden gesteld van nadere gegevens over het gevolg dat werd gegeven aan deze aanbevelingen: a) het instellen of versterken van juridische garanties voor gevangenen; b) de vlotte uitvoering van onpartijdige en doeltreffende onderzoeken; c) de vervolging van personen die verdacht worden van slechte behandeling en de sancties voor personen die zich er daadwerkelijk schuldig aan maakten; d) het bijhouden van een centraal register van de gevangenen en de toerusting van gevangenis en gesloten centra met een klachtenmechanisme, zijnde de aanbevelingen die geformuleerd zijn in de paragrafen 11, 12, 13 et 14 van deze slotopmerkingen.
31. Het Comité verzoekt de Staat die partij is zijn volgende periodiek rapport, dat dan het vierde is, op uiterlijk 22 november 2017 voor te leggen. Het Comité zal de Staat die partij is te dien einde tijdig een puntenlijst bezorgen, aangezien de Staat die partij is ermee heeft ingestemd zijn rapport op te stellen conform de nieuwe facultatieve procedure inzake de opstelling van rapporten.